

Nærings- og fiskeridepartementet

FORSLAG TIL LOV OM BESØKSBIDRAG – HØRINGSUTTALELSE

Vi viser høringsnotat datert 19. november 2024 og avgir herved en kort uttalelse.

Mot et bærekraftig reiseliv

Naturvernforbundet vil innledningsvis peke på at norsk reiseliv må bli mer bærekraftig. I forbindelse med regjeringens arbeid med Grønn konkurransekraft overleverte Naturvernforbundet sammen med Den Norske Turistforening og alle reiselivsorganisasjonen i august 2017 et veikart mot et bærekraftig reiseliv til klima- og miljøministeren ([Initiativ for bærekraftig reiseliv - Naturvernforbundet](#)). Veikartet ble sendt videre til næringsministeren for oppfølging.

Forslaget om en ordning for besøksbidrag er et steg i riktig retning, men ikke tilstrekkelig for at reiselivsnæringen skal bli bærekraftig. Vi savner spesielt hvordan cruiseturister skal inkluderes i en ordning for besøksbidrag.

Vi vil også vise til vår høringsuttalelse til Reisemålsutvalgets utredning (NOU 2023: 10). Der påpekte vi at den særegne naturen i Norge kanskje den viktigste grunnen til at Norge er et attraktivt reisemål. Det norske reiselivstilbudet er i stor grad basert på opplevelser i naturen. En økt og ukontrollert ferdsel i naturen kan imidlertid føre til nedbygging og tap av naturmangfold og urørt natur. Samtidig kan en stor økning i antall besøkende på et reisemål føre til at opplevelsen til de besøkende forringes, og at livskvaliteten til de fastboende reduseres, på grunn av forsøpling, slitasje og trengsel.

Reiseliv medfører mye transport og dermed utslipp av klimagasser. Utslippene fra flytrafikken er størst, fulgt av cruise- og passasjerskip foran turbuss, bil og bobil. Reisemålsutvalget viser til beregninger om sier at utslipp fra norsk reiseliv vil øke med 30 prosent i 2030 i forhold til 2019, og at innen 2030 vil reiselivet stå for en firedel av de nasjonale utslippene. Dette er naturligvis helt uakseptabelt.

Finansiere fellesgoder og styre turiststrømmer

Vi merker oss at forslaget om besøksbidrag dreier seg om å finansiere fellesgoder, der formålet dreier seg om å finansiere infrastruktur for økt sikkerhet, redusere forurensing og overforbruk og tiltak for ikke å forstyrre dyrelivet, hindre utryddelse av rødlistearter og ta hensyn til hekkeområder.

Naturvernforbundet støtter disse formålene. Det er viktig at statlige myndigheter påser at kommunenes inntekter fra besøksbidraget nyttes til dette.

Forslaget har noen åpenbare svakheter. Hvordan skal turister som bruker bobiler eller driver med «villcamping», være med på å betale? Hvordan skal turister som for eksempel kommer på besøk med en utenlandsk registrert buss, håndteres? Hvordan skal vi sørge for at cruiseturister bidrar? Det ville være ryddig og rettferdig for alle parter om vi hadde en modell på plass fra start som fanget opp alle de ulike transportmidlene turister ankommer Norge med.

Vi ønsker oss en nasjonal modell for dette, slik at det ikke blir mange ulike lokale løsninger og vanskelig å orientere seg for de som er turister på rundtur. Ved en nasjonal modell er det viktig at midlene går tilbake til kommunene slik det er foreslått i Reisemålsutvalgets utredning, med minst mulig administrasjon.

Etter Naturvernforbundets syn er det også nødvendig å identifisere virkemidler som kan styre turiststrømmer. Høringsnotatet nevner reisemålsledelse, men det er neppe tilstrekkelig for å håndtere problemene med cruiseturisme. I tillegg er det et problem at mange turister kommer med fly uten tilstrekkelig høy avgift for klimagassutslippene.

Ordningen må gjelde alle besøkende, uansett reisemåte: fly, buss, tog, cruiseskip, bobiler, personbil eller på annen måte er på dagsbesøk. Ordningen bør utformes slik at det er mulig å styre turiststrømmen slik at den skiller mellom antall turister i perioder med stor trafikk og liten trafikk. For å redusere miljøbelastningen med transport til og fra reisemålet kan turister med lengre opphold betale mindre per dag.

Innkrevning av besøksbidrag

Høringsnotatet peker på muligheter innenfor nåværende lovgivning til å innkreve parkeringsavgifter og havnevederlag. Naturvernforbundet imøteser utredningen fra Klima- og miljødepartementet om muligheter for å endre frilufsloven slik at loven kan åpne for at det kan kreves inn parkeringsavgift der avgiften brukes til tilrettelegging i omkringliggende friluftsområder.

Besøksbidrag gjennom avgifter må suppleres med strengere regler for bobilparkering, og inntektene må blant annet til å sette opp toaletter.

Hvis havnevederlag skal brukes for å finansiere belastningen som cruisepassasjerer påfører lokalsamfunnene, må nivået være tilstrekkelig høyt. Hvis formålet med havnevederlaget ikke er tilstrekkelig klart, må det presiseres i loven.

Hvis besøksbidrag skal finansieres gjennom overnattingsavgift, må det skilles mellom turister og forretningsreisende.

Turistavgift

Cruiseturisme er en miljøbelastende form for reiseliv, og Naturvernforbundet foreslår derfor en avgift per passasjer på cruiseturister. En slik avgift må ses i sammenheng med at forurensende og store cruiseskip bør forbys i norske havner og fjorder. En turistavgift kan innrettes slik at den gir insentiv til utforsking av norske fjorder med mindre elektriske turistbåter.

Naturvernforbundet anbefaler en ny vurdering av besøksbidrag/turistavgift for alle som krysser norsk grense, jmfør utredningen fra Reisemålsutvalget.

Allemannsretten

Naturvernforbundet er opptatt av å opprettholde allemannsretten, og høringsnotatet argumenterer godt for det. Å ha en avgift for å komme inn i et natur- og friluftsområde må ikke forekomme, heller ikke enkel tilrettelegging som lysløyper eller preparerte skiløyper.

Vi har notert oss at noen ivrer for «Venezia-modellen». Men i Venezia snakker vi ikke om et natur- og friluftsområde. I de fleste norske kommuner er det vanskelig å se for seg en avgift som begrenses til bymessig bebyggelse. Da er det kanskje mer aktuelt med inngangspenger til attraktive bygninger og liknende.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder